

Szerkesztőség ki
hivatal és nyomdaCluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
rendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁR. K
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lej
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck. 35.—
Egy szám — 150

1925 május 22 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 118 szám

5685. Ijar 28

Hindenburgtól Trotzky-ig

— Külpolitikai figyelő —

Az európai érdeklődés előterében Stresemann német külügyminiszter expozéja áll, amelyet a napokban tartott a berlini parlamentben. Stresemann részletesen foglalkozott Németországnak a külföldi államokkal szemben fennálló viszonyával. Mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy Németország, amiként eddig, ezután is lelkiismeretesen végre fogja hajtani a Dawes-tervet. Ennek ellenében azonban most már elvárja, hogy az angol csapatok őrítsék ki a kölni hidfőt, a francia és belga katonaság pedig vonuljon el a megszállott rajnai területekről. Még nem fordult elő a világtörténelemben, mondotta a külügyminiszter, hogy egy nemzetet olyan mélyen és méltatlanul megáláztak volna, ahogyan az antant igyekszik a német nép önérzetét és méltóságát a sárba tiporni. Stresemann ennek az önérzetes hangnak kifejezésre juttatásával emlékezett meg ezután a lengyel sajtóban elterjedt ama hírekről, amelyek szerint a német nép erőszakkal akarja változtatni keleti határait és fegyveresen akarja megátadni Lengyelországot. Igen, a külügyminiszter elismerte, hogy a német nép soha sem fog belenyugodni a jelenleg fennálló keleti határokba, mert azokat népszavazás nélkül, önkényesen állapították meg. Az ellen azonban tiltakozik, hogy fegyveres elégtételre készülnek.

Megnyugtathatja Németország keleti szomszédját az a körülmény is, hogy Hindenburg háromszor elolvasta a német állam Weimariában készült köztársasági alkotmányát és az olvasás végén kijelentette, hogy az teljesen rendben van és hogy annak minden szakaszát be fogja tartani. Valóban, ugylátszik, a német nép egy önérzetes, de békés korszakra rendezkedik be. Az irattárból újra elővették a rapallói egyezményt, amelyet néhány évvel ezelőtt Walter Rathenau, az akkori külügyminiszter, kötött Oroszországgal. Stresemann, a mostani külügyminiszter, a legfontosabb szerződések közé sorozta ezt az iratot. Bejelentette a parlamentben, hogy a jövőben sokkal élénkebb forgalom indul majd meg Németország és Oroszország között és hogy általában igyekezni fog Oroszországgal szemben mindenféle kereskedelmi könnyítéseket tenni. Nagyfokú vámkedvezményt fog biztosítani az Oroszországból jövő áruknak, de arra is törekszik majd, hogy Németország piacát Kelet felé újból kimélyítse.

A háború után előállott helyzet stabilizálásának jegyében áll a mai külpolitika. Nem csupán Németország az egyetlen, amely emelt fővel halad tovább utján, de ime, Oroszország, amelyet talán még többször fenyegetett belső ős-sz omlás, mint Németországot, most szintén restelkedés nélkül nyul régi erőforrásai és politikusai után és amiként Németország előráncigálta hannoveri magányából Hindenburgtábornagyot, úgy szó litották elő a legutóbbi napokban Krimből a másik remeté, Trockijt, a volt vörös generálist. Ez a szenális ember, aki tudvalegőleg egy gettó szűk utcájából indult a világhír felé, most olyan fontos pozíciót kapott, amely jelentősebb talán a Hindenburgénál is. Egy nagy társadalmi kísérletet kell az aranyközéputra vezetnie Trockij-Borstein Leonak. Az újáépítési népbiztosság, amelynek élére állt, nem kisebb célt tűzött ki most maga elé, minthogy Oroszország, kommunista államformájának fenntartása mellett, igyekezzék bekapcsolódni a kapitalista államok vérkeringésébe. Arról van

tehát szó, hogy Trockijnak bizonyos közvetítő szereket kell létesítenie, még életképesebbeket, mint az eddigiek voltak ennek a kommunista-kapitalista forgalomnak a lebonyolítására. És ahogyan ezt az embert, aki a semmiből egy impozáns vörös hadsereget teremtett, ismerjük, el lehetünk készülvé arra, hogy néhány hónap múlva az összes európai kikötőkben Constancától Marseillesig naponta futnak majd be cyrilbetüs teherhajók és uszályok, a közép- és nyugateurópai gyárak újra feladják rendelkezéseiket Moszkvába nyersterményekért, a bankok megkezdik a transzkaukázusi valutaüzletek lebonyolítását, megindul a petróleum- és az aranyszállítás az Uraltól, a kereskedelmi és magánlelvezés az eddig elzárt területek felé újra élénk lendületet vesz: ez az egész hatalmas orosz magtár újra kitárul az európai piac előtt.

Általában mindent az üzlet dönt el. Ez most már egészen kétségtelen. Kezdvé attól, hogy Stresemann a német szénbányái monoposok és a francia acélhírlékek iránti érdekeivel igyekszik hazájának politikai ügyeit rendezni, folytatva a moszkvai triumvirátuson, amely, miután elméleti és idealisztikus eszközei berozsdásodtak, Trockijt tolja, sárga raktárnoki ruhában, mint egy imponáló kereskedelmi alkalmazottat, maga elé, a legmélyebben fekvő Afrikában is, ime kiderül, üzleti érdekek miatt indították meg a rífikabil háborút. Párisban „Rif“ elnevezéssel, néhány évvel ezelőtt, betéttársaság alakult, amely abból a célból, hogy a marokkói rézbányákhoz hozzájusson, egymillió fontsterlinget bocsátott Abd el Krim ríf felkelővezér rendelkezésére a franciák ellen megindítandó háborúhoz. Ebben a pillanatban már több százezer marokkói benszüllött vérez a francia fegyverek alatt. A másik oldalon szintén egész sereg provençei legény esett már el. És mialatt ez a vérengzés odalent, a szent háboru máko-

nyával bemaszlagozva, folyik, valamelyik párisi palotában hideg és konok francia urak számították le a szörnyü mészárlás hozadékát — a rezet.

Mindeme európai tranzakciók mögött pedig néhány száz mértöldnyi távolságban, az Atlanti óceánon túl, mindenkinél hidegebb és konokabb szemmel figyel az európai piac felé az Egyesült-Államok kormánya. Akiben még szikrája maradt volna az idealizmusban való bizalomnak, ki kell hogy hunyjon arra a leplezetlen üzleti gesztusra, amellyel a yenkik száz és százmillió európai ember sorsát intézik. Beszélhetnek itt nálunk kommunizmusról, fascizmusról, hazafiasságról, régi patriarchalis császári idők feltámasztásáról, a demokrácia stabilizálásáról és mindenféle egyéb formájáról a közös emberi életnek, az Egyesült-Államok mindezt egyetlen szóba sűriti össze, és ez: business. Eppen most történt meg, hogy Painlevé francia miniszterelnök és Hindenburg német köztársasági elnök is, meg Mussolini olasz miniszterelnök a legzengőbb tirádákat mondották nemzetük regenerálásáról, éppen tátott szájjal szónokoltak, amikor Washingtonból hirtelen beléjük fagyasztották a lélekzetet. Az Egyesült-Államok kormánya a követeléseinek haladéktalan megfizetését kérte és azzal fenyegetett, hogy, amennyiben záros határidőn belül nem kapja meg a pénzt, beszünteti a további hitelteladást. Egyébként is az eddiginél jobb garanciákat kért követeléseinek fedezésére.

Félő, hogy az európai kormányok nem nagyon tudják adósságaikat a megjelölt időpontig kiegyenlíteni. Az pedig egyáltalában kétséges, hogy valami különösen jó biztosítékot tudnának adni tartozásaikra. Ugyan mivel garantálhatja a mi kontinensünk, amely jobban inog a naponként fogyó helgolandi szigetnél, a biztonságot? Jó lenne valahogy most már a belső egyensúly után kutatni, mert, ha azt előbb-utóbb meg nem találjuk, dabra kerül minden ingatlanunk és minden ingóságunk. Igen, félelmetesen közeledünk ahhoz, hogy Amerika bekebelezzen bennünket.

A magyar külügyi bizottság válaszol a kisantant vádjaira

Követelik, hogy a kisantant államai is tartsák a békeszerződések előírásait

(Budapest, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés külügyi bizottsága szerdán délután hat órákor ülést tartott, melyen Pekár Gyula elnökölt. A kormányt Bethlen miniszterelnök, Walkó ideiglenes külügyminiszter és Csáky honvédelmi miniszter képviselték. Karafiáth Jenő képviselő a kormánytól a legutóbbi külpolitikai eseményekkel kapcsolatban kért felvilágosítást. Bethlen miniszterelnök Karafiáth kérdéseire részletesen válaszolt és vázolta a külpolitikai helyzetet.

Ezután eszmecsere indult meg, melynek során Apponyi, Andrássy, Lukács György, Illés József szólaltak fel. A vitában az az általános vélemény alakult ki, hogy

Magyarország teljes mértékben eleget tesz a trianoni békeszerződés követelményeinek.

és azokat a jövőben is betartani kívánja. Erről az illetékes tényezőknek mindenkor módjukban van meggyőződni. Azonban magától értetődik, hogy erre csak a szanalási megállapodásokban és a békeszerződésben megállapított tényezők ismerhetők el hivatottaknak, nem pedig egyes államok.

A bizottság ezután Bethlen István május 8-án elhangzott beszédével kapcsolatban megállapította,

hogy ez a beszéd lényegileg semmi újat nem tartalmazott. A békeszerződés revíziójáról szólva, a miniszterelnök csak az egész magyar közvéleményben élő felfogásnak adott kifejezést, mely szerint nem várható a nemzettől az, hogy lemondjon a békeszerződés rendelkezéseinek békés uton való megváltoztatásának lehetőségéről.

A felszólalások során többen utaltak arra, hogy

a békeszerződés végrehajtását nagy mértékben megkönnyítené, ha a közvetlenül érintettek többi államok a maguk részéről is betartanák a békeszerződésnek Magyarország javára megállapított rendelkezéseit.

Hangsúlyozták még a felszólalók, hogy a miniszterelnök beszédének egyesek nyilvánvalóan csak azért tulajdonítottak fenyegető jelleget, hogy alapot találjanak a Magyarország elleni újabb alaptalan támadásokra, amelyek egyáltalán nem szolgálják az európai béke érdekeit és céljuk nyilvánvalóan az, hogy Magyarország helyzetét nehezebbítsék, most, a szanalási akció idején.

A külügyi bizottság ülése este nyolc órákor ért véget.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Uj emberek az ősi földön

Felix Salten Palesztina-könyve

Kiadta a Paul Zsolnay Verlag, Bécs 1925

Amikor Felix Salten Palesztinából hazajött, bizony eléggé tartózkodónak látszott. Mi volt ez: kijózanodás vagy blazírtság? kérdezem magamtól. Most azonban, hogy itt fekszik előttem a háromszázoldalas könyv, tudom, miért hallgattam. E hallgatásban az embernek és művészek komolyasága rejlett, az a komolyság, amellyel nagy problémák fölött gondolkodnak és az a komolyság, amellyel nagy élményeket akarunk megfelelő formában másokkal közölni.

Ma már sokféle jó és friss Palesztinairás fölött rendelkezünk. Objektív és lelkes, impresszionisan odavetett írások, tüzetes, adatszerűen földl-gozott művek, kritikai és szenvedélyesen igazat adó munkák fölött. Salten könyve azonban kiemelkedik ezek fölött, mert végigvezet bennünket az országon. Mindentüvé élvezet. Klasszikus nyugalommal kezdi és az olvasó látja a városokat és a történeti helyeket, a rögöt és a pionirokat, a gazdagságot és az eget, amely fölülük borul.

Felix Saltennek nem volt könnyű dolga. Amikor Palesztina földjére lépett, nem gondolt a zsidóságra, mint népi egységre, hanem a zsidó lélekre és kulturára. Herzl városából jött, annak a Herzlnek a városából, akinek életműve a zsidó nép boldogságára volt beirányítva.

Nem kell csodálkozni rajta, hogy első fejezetében, amelynek megdöbbentő nyelvi szépségei és tartalmi ereje szinte kiduzzadnak, már a zsidó szellem legfőbb megnyilatkozásaival foglalkozik, magával az istenséggel, amelynek e nép létét köszönheti. A Biblia e nép aranyból való vándorbotja, — írja — amely vele maradt Erec Jisraeiben és a diaszpórában és vissza is megy vele az új Erec Jisraelebe. A Biblia, Isten ígéje és szolgálójának, Mózesnek szavai „olyan mondasokat tartalmaznak, annyira kimerítően jellemzőket, olyan mély-ségeket, olyan mesterien lélektaniakat, előrelátókat, hogy az ember tótágast állhatna a csodálkozástól, ha nem tudná, hogy Istentől származnak és Mózesből, akik mindketten ugy imádták a zsidókat, mint senki e földön és akik közül az egyik éppen maga az Isten volt, a másik csak valamivel volt kevesebb: Mózes“.

Szívemben a zsidó istennel vonul át Salten az ország határain és ebben az utelirásban, amely bizonyos tekintetben egy vallási mű lett, a jisiv jelen-ségét a zsidó eszmével magyarázza. Az új zsidó paraszt sajátossága, hogy olyan emberekből áll, „akik soha nem voltak parasztok és mégis parasztok“. A kolóniákról, „amelyek a harc közepette is a béke minden áldását élvezik“, mint szellemi jelenségről számol be. A tömegnek arról a pártatlan habitusáról, amely lehetővé teszi, hogy egy rendőr nem testi erejével és fenyegetésekkel, hanem egy bibliai idézettel választja el egymástól a verekedőket. Meg van győződve róla, hogy a zsidóságot, „a titokzatos, földszertű, évezredek óta elevenen ható Bibliával való kapcsolata“ tartotta fenn. Szerinte a templomfal mellett siránkozó vallásos zsidónak éppen annyi jelentősége van a zsidó renészásban, mint a chaluc, az új zsidó ember aktivitásának.

Közülünk nem mindenki osztja a cionizmus oka, értelmé és célja körül a Salten-féle véleményeket. De meg kell hagyni, hogy aki e könyvet írta harminc fejezetével az újemberekről az ősi földön, az egész férfi. A könyvnek igaz ábrázata van.

És ennek az egész embernek adatott bámulatos határozottsággal megmondani, hogy ez az ország már nem kiürített telek egy probléma számára. Amiket mond, minden tele van plaszticitással és ezért fölösleges, hogy a könyvet fotografiák egészítsék ki. Maga Salten művészi irókészségeivel mesterien vázol és rajzol. Páratlanul elevenen írja le a jaffai utcai életet. Jeruzsálem bazarutcait, Tel-Aviv sajátosságát, a templomteret („egy óriási áldozati kagyló, amelyet egy nép lelke tart magára...“) Páratlanul élvezetesek a Holt-tengerről a Jezzeeli síkról adott leírásai, az elevenen friss kép, amit Nahalalról rajzol, Kinerethről, Daganjáról és Benjamináról. Megkapók a fiatalemberekről alkotott portréi. Chaim Mandelbaumról, a sofforról, van Vrieslandról, Pick professzorral, Boris Schatzról, Hugó Bergmannról és másokról.

Ime mit ír Usiskinről:

„Hatalmas medve nagy mancsokkal, amelyek soha vissza nem adják azt, amit már egyszer megkaparítottak: akár tulajdont, akár véleményt, akár érzést.“

Egyenesen megröndítő, amikor leírja a zsidóság-hoz való visszatérését. Nem olyan boldogságos visszatérés ez, mint a keleti zsidó, akiben gazdag zsidó érzések éltek már a diaszpórában. Benuünket, nyugatiakat valósággal visszakergettek a zsidóságra. Az új föld, amelynek Felix Salten ezt a könyvet dedikálta, halás lesz ezért a kitűnő munkaért.

Otto Abeles

HENRY DE RÉGNIER: PROSES DATÉES.

A kiváló francia író, aki az akadémiának is tagja, ebben az új kötetében irodalmi visszaemlékezéseit közli. A legnagyobb írók, poéták és festők vonulnak el a szemünk előtt. Régnier a francia szellemi élet majdnem valamennyi tagjával szoros összeköttetést tartott fenn. Legszebben Leconte de Lisle-ről, a világszerte ismert fantasztikus novellis-

Interjú egy csésze feketénél

Miért nem kerülhet kormányra az ellenzék? A csábító petróleum-áldás

(Bucuresti-Bukarest, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magamfajta újságíró ember ha elvetődik Bukarestbe, föltétlenül betéved a Capsába, hátha „előadja magát valami“. Most ahogy itt ülök, egyelőre nem történik semmi, a pincér hozza a feketét, de a feketével együtt egy régi ismerősöm telepszik mellém, aki nemrégén még harcos katonája volt a liberális pártnak, ma már az ugynevezett disszidensek frakciójához tartozik.

Egyszerre érzem, hogy belekerültem a belpolitikai élet kulisszái mögé.

Asztaltársam feketézés közben egy egész halom indiszkrét dolgot fecseg el, hogy ugymondjam — kéretlenül ugyan, — interjút ad. A rendes újságírói technika szabályai szerint ezt az interjút most úgy kellene bevezetnem, hogy „jól értesült politikai körökből arról értesülünk“, vagy pedig: „a belpolitikai élet kulisszái mögől az a hír szivárgott ki...“

A hír, ami feketézés közben kiszivárgott, legfőképpen arról szólt, hogy miért is nem kerülne belátható időn belül kormányra a szövetségre lépett ellenzék, de emellett érdekes és sajátos keresztmetszetet adta a román belpolitikai élet egész komplexumának. Informátorunk nem tartozik a tulságosan szisztematikus agyvelejű emberek közé és éppen azért az a bölcsesség, amit kifejezett, meglehetősen rendszertelen. Szerinte a Jorga-Maniu-Lupu szövetség kormánykerülésének legnagyobb akadály, hogy az a néhány száz ember, aki hivatali állásával, de legfőképpen szakértő koncepciójával az ország közigazgatási és közigazgatási apparátusát kezében tartja, vagy rokonsági, vagy tökekapcsolati érdekei révén a liberális frakció aktív tagja. Ha megtörténne mégis, hogy a nemzeti és a parasztpárt kerülne uralomra, akkor az új kormány egy hatalmas szabótáló táborral találta magát szemben, amelynek a helyettesítéséről, megfelelő szakképzettségű emberek híján, még csak gondolni sem lehet. Ez a szabótázás fenekestől felforgatná az ország rendjét és akkora anarchiát teremtene, hogy az ennek nyomán felvilároló monstru felháborodás egy-kettőre a pokolba kergetné a tehetetlen kormányt.

Különben — mondotta misztikus hangjel-téssel informátorunk — tudja-e ön, hogy ki az a Bratianu Jonel? Még Lloyd George is respektussal van vele szemben. Egyetlen ember, akivel ma már szinte az egész ország közvéleménye vette fel a harcot és mégis az történik, amit ő akar. Azt hiszi, hogy ez csak úgy megy? Dehogy, Bratianu Jonel rendkívüli tehetségű, hatalmas koncepciójú államférfi, — egy kicsit balkán módra — aki nem volt sem a leggazdagabb, sem a legelőkelőbb embere az országnak és ma mégis ő az állam.

— És Bratianu Vintila? — érdeklődtem.

— Ő még tehetségesebb. A két testvér jól a markában tartja az egész országot, beleértve az ellenzéki pártokat is. Senki sem követheti őket az uralmon, csak az, aki a Bratianu-kormány vak eszközeként fog kormányozni. Ezért vannak sáncai az öreg generálisnak. Bratianu jól ismeri az ellenfeleit is és úgy csavarja őket az ujjá körül, ahogy éppen akarja. Nem fél ő attól, hogy akár Lupuból, akár Maniuból valaha is Radics lesz. Ezerszer követt el már olyasmit a kormány, ami indokolt szolgáltatást volna az ellenzéknek arra, hogy a törvényesség láncát megszakítsa. Mégsem tették, részben azért, mert itt-ott egy kis konccal jóllakatták őket, részben pedig azért, mert jól tudják, hogy a

táról, emlékszik meg, aki annak idején a Saint Michel-boulevard 67. szám alatt lakott és esténkiat magánál látta az akkori Páris minden számottevő íróját és művészt. Egymásután vonulnak fel előttünk Jose-Maria Heredia, a fiatalon elhunyt Jean Psychari, a zsidó származású Catulle Mendés és a híres szobrász Jules Christophe alakjai. Majd egy festőről, Whistler-ről eleveníti fel élményeit, az esetnek eme finom művészeről, akinél szebben senki sem festette meg Velenca lagunáit és London szökőkútait. Egy igen színes találkozása volt a szerzőnek Pierre Lotti-val, a keleti regények pompás írójával, aki annak idején a „Vantour“ nevű hajó kapitánya volt és éppen Konstantinápolyban állomásozott. Paul Valéry, a spirituálista költő és Stephane Malarbé, a legfegyelmeltebb regényíró, szintén baráti körébe tartozott. A kötet, amely a „Mercure de France“ kiadásában jelent meg, néhány kritikai tanulmánnyal, Lamartine-ről, Victor Hugó-ról, Baudelaire-ről, Balzac-ról, és néhány irodalmi záradokot buja leírásával zárul.

Dnyeszter melletti szomszédság nem jó ómen a jogfolytonosság ideiglenes megszakítására. Mert a szomszédoktól kitellene, hogy ebből az ideiglenes jelzéből véglegest igyekezzenek megformulálni.

A nemzeti párt az egy külön érdekes tanulmány. A jóisten se tudja, hogy mit akarnak tulajdonképpen, azt hiszem, ők maguk sem tudják. Valószínűleg nagyon éhesek és az az éhség elködsíti egyébként tisztán látó szemüket. Egyidőben valóban az erdélyi román parasztság pártja voltak. Amikor az egyesülés után megfelelő irányban orientálódni kellett volna, akkor ahelyett, hogy természetesen elbarátaikkal, a regáti és beszarábiai parasztokkal fogtak volna össze, a liberálisoknál is konzervatívabb Take Jonescuval kötöttek partumot. Külön lapra tartozik, hogy a parasztpárttal való fúzióknak éppen az ultramontan Goldis volt a legnagyobb szószólója. Valószínűleg nem szerelemből.

Most sem bírják rászáni magukat arra, hogy valóban az erdélyi parasztok érdekeit képviseljék. Uglátszik, nagyon jól eltanulták a liberális politikának azokat az eszközeit, amelyeket folyton ósárolnak a sajtóban és a parlamentben. Valahogy egy fiókliberálistust akarnak Erdélyben, olyasmit, hogy az erdélyi románság „liberalizálására“ nekik legyen privilégiumuk, hiszen mégsem tűrhető, hogy a Bratianu-familia kivegye a szájukból a falatot.

Informátorunk, aki egy másik belpolitikai körből kiszivárgott hír szerint azért lett disszidens, mert a kormány nem nevezte ki prefektusnak, legyintett egyet a kezével és mélyet sóhajtott.

Ez mind nem fontos. Egy fontos dolog van a román politikai életben — és itt suttogóvá vált a hangja — a petróleum. A parlament, a pártélet csak külső kerete a folyton csorgó aranyfolyó megkaparintásáért folyó harcnak. Ez a büvös ital, amitől itt az öreg Constantinescu bácsitól kezdve a legfiatalabb és leghevesebb temperamentumu ellenzéki politikusiig mindenki megrészegül. Egy kevés petróleummal még az ellenzéki obstrukciónak is utját lehet vágni.

Azt hiszi, hogy Bratianu fél a külföldtől, amit az ellenzéki obstrukció aliandó mumusnak használ? Egy kiadós koncesszióért a külföld felől azt lehet itt csinálni, amit éppen akarnak. A románokkal is, meg a kisebbségekkel is. Németország talán sokat törődött azzal, hogy a Magyarországon lakó svábokat akartuk ellenére elmagyarosították. Törődött is ő a jajveszékélésekkel. Hiszen a hármas szövetség sokkal fontosabb volt neki, mint a Magyarországon élő kétmilliónyi németiség minden buja, bánata.

Ne higye azt, hogy a nemzeti pártot nem izzgatja a petróleum illata. És hogy ők ne tudnának nagyon jól azt a cirkulusz vicíuszt, hogy a petróleum hatalmat, a hatalom petróleumot jelent.

Van azért egy ellenzéki tábor, amelynek tagjai nem részegültek meg a petróleum szagától, ez a parasztpárti képviselők beszarábiai blokkja. Ez a huszonnegy képviselő, akinek elvi álláspontja van, Lupu, Stere, Buzdugan Junian, Pan Halipa és a többiek, több gondot okoz a miniszterelnöknek, mint az ország egész közvéleménye. Látható is, hogy a kormány erőhadserégének egész frontját ez ellen a huszonnegy ember ellen sorakoztatja fel és mert nem tud velük egyebet csinálni, kizárás címén, minden nap kilök közülük kettő-hármat a kamarából.

Az én feketekáv pedig a szivarja alu tüzet adhassak. Inf nézett, azután nehe

tisz tess

Sorozatós incio sulyos va

(Bucuresti-Buk tudósítójától.) A tovább folytaták ját. Dr. Jianu kép csérte a javaslat a kisebbségek Kéré venni, mert azok amelyek teljesíthe képviselő, Jasi vár tén dicséri a javas ki afőlött, hogy hallgatták meg a j ugy véli, hogy a biztosít a községi Lupu szólásra konstatálását, hogy Emiatt szóváltás t között, miután az

A kamara ma parlamenti iniciati jeszt be, amely tö valamelyik háziga vagy fia megházás mondhát lakójána nagy tapssal fogad kijelenti, hogy a l sem hajlandó válto

Ezután Jurcule leszögezi, hogy az chimica részvénye mal, csalárd. Lupu ügyminiszterium a Ferro-chimicának tábornok meggazda Bratianu Vintila tábornok védelmér zaj támad, hogy n — Menjen a kiáltónak — kiált tila felé.

A zaj elülte ut olvassa jelentését a jelenti, hogy Bes van s mindazok a anarchiáról a közt az ellenzék kitalál

Felszólított Tatarescu — ha jöjjön velem Besz — Megyek mo Lupu — a legkö akarja, repülőgépe egyet kívánom, h hon a kamara ne ban megint tiz szavazni.

Ezzel az incidé

A délutáni t kovinai zsidó ké igazgatási javaslat a liberális párt hü zatosabb talpnyaló telen magartartása szóváltásba.

Straucher kifejl landó progresszió pénzügyi mérlege

Mivel bizony vitalitását igazolja, igazgatási javaslat lard alapokra fogja gatasát. Ez a javas mint amilyen az o

Emil Antonescu — Mennyi per ért Nistor volt mi

Az én feketekávéim elfogyott, asztaltársamnak pedig a szivarja aludt el. Nem volt gyufám, hogy tüzet adhassek. Informátorom tanácsátalanul körülnézett, azután nehézkösen felcibélődött és imbo-

lyogva egy másik asztal felé indult tüzet kérni. Nem is jött vissza. Ott maradt és tovább beszélt...

-P-

Lupu

tisztelességre oktatta a renegát Strauchert

Sorozatos incidensek a közigazgatási reform tárgyalásánál. Draghici képviselő súlyos vadjai a regáti prefektusok ellen. A kamara mai ülése

(Bucuresti-Bukarest, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara tegnap éjjeli ülésén tovább folytatták a közigazgatási reform vitáját. Dr. Jianu képviselő hosszú beszédében dicsérete a javaslat jó oldalát és kifejtette, hogy a kisebbségek kéréseit nem lehet figyelembe venni, mert azok privilégiumokat követelnek, amelyek teljesíthetetlenek. Constantin Toma képviselő, Jasi város volt polgármestere, szintén dicséri a javaslatot, de sajnálkozását fejezi ki afölött, hogy a kompetens köröket nem hallgatták meg a javaslat előkészítésénél, még is úgy véli, hogy a javaslat elegendő garanciát biztosít a községi közigazgatás autonómiájára.

Lupu szólásra jelentkezik és kéri annak konstatálását, hogy a kamara határozatképtelen. Emiatt szóváltás támadt Lupu és Stefan Pop között, miután az elnök az ülést berekeszti.

A pénzügyminisztert nem hagyják beszélni

A kamara ma reggeli ülésén Cesar Pascu parlamenti iniciatívából törvényjavaslatot terjeszt be, amely törvénybe kívánja iktatni, ha valamelyik házigazda leánya férjhez megy, vagy fia megházasodik, úgy a házigazda felmondhat lakójának. A kamara a javaslatot nagy tapsal fogadja. Marzescu miniszter azonkijelenti, hogy a lakbértörvényen egy jöttányit sem hajlandó változtatni.

Ezután Jurculescu képviselő interpellál és leszögezi, hogy az a szerződés, amit a Ferrochimica részvénytársaság kötött az állammal, csalárd. Lupu hozzászól, hogy a hadügyminisztérium használható ágyukat ad el a Ferrochimicának csak azért, hogy Ilescu tábornok meggazdagodhassék.

Bratianu Vintila szót akar emelni Ilescu tábornok védelmére, de a kamarában akkora zaj támad, hogy nem hallani a hangját.

— Menjen a nagyvásárba panorámakiáltónak — kiáltja az ellenzék Bratianu Vintila felé.

Besarábiában minden csendes

A zaj elülte után Tatarescu miniszter felolvassa jelentését a besarábiai helyzetről. Kijelenti, hogy Besarábiában minden rendben van s mindazok a hírek, amelyek a besarábiai anarchiáról a köztudatban elterjedtek, csupán az ellenzék kitalálása.

— Felszólítom Lupu doktort, — mondja Tatarescu — ha nem hisz szavaimnak, hogy jöjjön velem Besarábiába közös anéktra.

— Megyek most rögtön, — kiáltja vissza Lupu — a legközelebbi vonattal, vagy ha akarja, repülőgépen, automobillal, csak azt az egyet kívánom, hogy míg mi odaleszünk, itt-hon a kamara ne tartson ülést, mert suttynban megint tíz új törvényt fognak megszavazni.

Ezzel az incidenssel az ülés véget is ért.

Straucher meg van elégedve

A délutáni ülésen elsőnek Straucher bukovinai zsidó képviselő szólott hozzá a közigazgatási javaslatához. Straucher tudvaleg a liberális párt hűséges csatlósa s egyik legáltalánosabb talpnyalója Bratianu Jonelnek. Gerinctelen magatartásáért ezuttal Lupuval került szóváltásba.

Straucher kifejtette, hogy Románia az állandó progresszió állapotában van és az ország pénzügyi mérlege szilárd alapon nyugszik.

— Mivel bizonyítja ezt? — kérdi Lupu. Az ezidei költségvetéssel, amely az állam vitalitását igazolja, — feleli Straucher. A közigazgatási javaslat — folytatja szavait — szilárd alapokra fogja fektetni az ország közigazgatását. Ez a javaslat jobb közigazgatást teremt, mint amilyen az osztrák rezsimben volt.

Emil Antonescu közbekiált:

— Mennyi pénzt kap maga ezért a beszédért Nistor volt minisztertől?

Nistor idegesen pattan fel a helyéről és tiltakozik az ellen, mintha ő megfizetné Strauchert.

Lupu: Hagyják békében, huszonkétezer lejt huz havonta Nistor kegyelméből.

Straucher tovább folytatja beszédét és ékes szavakkal dicséri az új közigazgatási javaslatot, amiért a liberálisok megtapsolják. Majd ráter arra, hogy Bratianu Jonelnek az az állítása, hogy a zsidó iskolák állami szubvenciót kapnak, nem felel meg a valóságnak.

— A kormány — mondja — mai napig sem felelt megboldogult Sanielevici szenátor-nak a focsani események ügyében elmondott interpellációjára. A kormány rosszul teszi, hogy a kisebbségeket eltávolítja a románságtól.

Leszavazták a német szocialisták bizalmatlansági indítványát

(Berlin, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német politikai életet a szocialisták bizalmatlansági indítványa foglalkoztatja, amelyet a kamara tegnapi ülésén a kormány ellen tettek. Az indítványt Breitscheid képviselő nyújtotta be, aki többek között kijelentette, hogy Hindenburg megválasztása teljesen új helyzetet teremtett. Hindenburg egyáltalában nem áll a politikai pártok fölött, mint azt a tábornok a hivatalba lépésekor kiadott kiáltványában hangoztatta, hanem a német nemzeti párt reprezentánsa. A szocialisták ezenkívül Stresemann expozéjával sincsenek megelégedve. A bizalmatlansági indítványt szavazás alá bocsátották és 214 szavazattal 129 ellenében elvetették. Huszonötön tartózkodtak a szavazástól. A jobboldali pártok nagy ünneplésben részesítették a köztársasági elnököt és Stresemann külügyminisztert.

Öngyilkossági járvány a lengyelországi zsidók között

A rettenetes gazdasági nyomás ezeket kerget halálba

(Varsó, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a viasztalan gazdasági helyzet, amely ma az egész világon, de különösen Lengyelországban uralkodik, hihetetlen számú egzisztencia összeroppanásához vezetett ebben az országban. Rengeteg üzlet és gyár szüntette be működését, amelyeknek tulajdonosai természetesen legnagyobb részben zsidók. És csodálatos, hogy amíg ezelőtt a zsidóság végtelenül optimizmussal tette magát túl a politikai és gazdasági válságokon és üldöztetéseken, most ugylát-szik, esődöt mondott ez az önbizalom, mert a tönkrement zsidók soraiban félelmetesen és szinte járványszerűen lett urrá az élet eldőlése, az öngyilkosság. Hogy ennek a rettenetes lelki depresszióknak véget vessenek, a lengyelországi zsidóság már a legkülönbözőbb eszközöket vette igénybe, jogi és tüzeti könnyítéseket biztosított a tönkrementeknek, egyrésztüket Amerikába és Palesztinába igyekszik átköltöztetni, legutóbb pedig már

a varsói rabbinárus is foglalkozott ezzel a kérdéssel és rendkívül szigorú rendszabályokat hozott az öngyilkossági kísérletek ellen.

Elsősorban is nagy plakátokat ragasztottak ki a városokban, amelyek az öngyilkosságot megtiltják. Arra az esetre pedig, ha valaki mégis önkézzel vet véget életének, eltiltják az öngyilkosok hozzátartozóit, hogy a halottért süvet üljenek, vagy bármilyen más formában gyászolják. A Chevra Kadischa nem teheteti el az öngyilkosokat és a zsidó temetőket, amiként ez egyébként is szokásos, nem fogadják be holttestüket. A rabbinárus reméli, hogy ezekkel a szigorú rendszabályokkal sikerülni fog az öngyilkossági járványnak végetvetnie.

A „Frankfurter Zeitung“-nak egyik Lengyelországba kiküldött munkatársa borzalmas képet fest a zsidóknál egyébként szokatlan kétségbeesésről. A zsidó városok görbe és alacsony utcáin áldozatok után kutatva oson a nyomor. Egész Lengyelországban rettenetes viszonyok vannak.

Grabski pénzügyminiszter, már az utolsó fillért is kipréselte a lakosságból,

Természetes, hogy a zsidóktól vettek el a legtöbbet. Üzletet üzlet után zárnak be, régi nagykereskedők kiköltöznek lakásaikból és nyomortanya-

Lupu a többség felé: Hát most miért nem tapsoltok Strauchernek?

Draghici lelkes vadjai

Ezután Draghici Florea lelkes lép az emelvényre és éles szavakkal aposztrofálja az új közigazgatási javaslatot.

— Ez a törvény — mondja — a prefektusoknak óriási hatalmat akar adni a kezébe. Tudvaleg, hogy a prefektusok eddig is viszszaéltek hatalmukkal és a legtöbbször csak vesztegetés árán lehetett bejutni.

Tatarescu ingerülten pattan fel a helyéről: — Mondjon egyetlen-egy pozitív esetet — kiáltja — és azonnal el fogom mozdítani az illető prefektust.

Lascu képviselő szólásra emelkedik és kijelenti, hogy Draghicinek igaza van, mert neki több mint egy hónapja fekszik egy kérvénye a prefektusnál anélkül, hogy elintézték volna.

Lupu: Az semmi, vannak kérvények, amelyek három évig fekszenek a prefektusi íróasztalon.

Draghici tovább folytatja beszédét és kifejti, hogy a regáti származású prefektusok olyan atmoszférát teremtettek a esatolt területeken, hogy még a románok is visszakívánják a régi rezsimet.

Erre a kijelentésre óriási zaj támadt, mire az elnök az ülést felfüggesztette.

kon tengetik tovább az életüket. „A zsidók elrejtik vagyonukat“, mondja a pénzügyminiszter és kiküldi fináncait a gettókba. Ezek azután fantasztikus összegeket követelnek a legszegényebb krájlertől is. Ennek a rendszeres kiszákmányoltatásnak és üldöztetésnek a következménye azután, hogy a zsidók közül sokan az utolsó eszközhöz nyulnak: a fegyverhez. Varsó, Kownó, Lodz, Lemberg, Stanislaw zsidó negyedeiben

több mint kétezer férfi és nő dobta el magától az utóbbi hónapokban az életet.

Külön árvaházakat kellett felállítani, hogy a hátramaradt gyermekek ne haljanak éhen és legyen, hol lehajtani fejüket. A rabbinárusok állandóan üléseznek és a legkülönbözőbb terveket dolgozzák ki az öngyilkossági járvány megszüntetésére. Egyik legcélszerűbb orvosságnak azt találják, hogy

a tönkrejutott kereskedőket és iparosokat küldjék ki földmunkásoknak Palesztinába.

Néhány nappal ezelőtt már meg is indultak az erre vonatkozó tárgyalások a varsói központi zsidó iroda és a cionista világszervezet között. Ugyancsak ebből a célből legközelebb Palesztinába utazik a híres radini rabbi, a „Chofez chájim“ nagy etikai mű szerzője, aki különben véglegesen Erez Jiszraelben akar letelepedni.

A leszerelési jegyzéket egyelőre nem küldik el Németországnak

Páris, május 21. A Németországhoz intézendő leszerelési jegyzéket egyelőre nem küldik el Berlinbe, mert az angol és a francia kormányok között a német mulasztások kérdéseben nézeteltérések vannak. Chamberlain ugyanis nem tartja valamennyi mulasztást bebizonyítottának.

Chamberlain bejelentette az alsóházban Lloyd George egyiptomi kormányzóvá való kinevezését

London, május 21. Chamberlain angol külügyminiszter ma bejelentette az alsóházban, hogy lord Allenby, Egyiptom eddigi főbiztosa állásáról lemondott. Helyébe a volt bombay-i kormányzót, Anglia volt miniszterelnökét: David Lloyd Georget neveztek ki.

Legnagyobb sporteredmények

Temesvár. TMTE—TAC 2:0 (0:0). Biró Révész. Elsősztályu bajnoki, melynek eredménye meglepetés. A gólokat Buza (32 p.) és Vesseli (41 p.) rúgták. A TAC vereségét menti az a körülmény, hogy Onodyt az első félidő 10. percében a bíró kiállította és ettől kezdve 10 emberrel játszották végig a mérkőzést.

Zombolya. Kinizsi—ZSSE 11:1 (4:0). Biró Danciu. Bajnoki, melyet a Kinizsi hatalmas gólaránnyal könnyen nyert meg.

Szamosújvár. Sparta—CFR (Kolozsvár) 2:1 (1:0). Feldrian és Klein a Sparta, Takács a CFR góllövői.

Torda. Kolozsvár ifjúsági—Torda válogatott 2:0 (1:0). Zsibai és Szaniszló rúgták a gólokat.

Az Aguda az erdélyi zsidók kolóniájáért

(Cluj Kolozsvár, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben emlékeztünk meg arról, hogy az Aguda Jisráel, amely eddig a legmerevebb ellentállást fejtette a Palesztina-munka ellen, az utóbbi időben egyre intenzívebben orientálódik az újjáépülő Erec Jisráel felé és erőteljesen igyekszik belekapcsolódni az építés tényleges munkájába. Ennek a törekvésnek érdekes momentumát látjuk abban a felhívásban, amelyet az Aguda erdélyi szervezete intéz Erdély zsidóságához és amelyben a közönséget az erdélyi kolónia támogatására hívja fel. Örömmel adunk helyet az Aguda felhívásának, mert ebben a testvéri együttműködés biztató jelét látjuk.

Az akció előzményéhez tartozik, hogy Glasner Akiba kolozsvári főbbi palesztinai tartózkodása alatt meglátogatta az erdélyi kolóniát, amelynek tagjai módfelelt panaszoktól a rituális intézmények hiánya miatt. A főbbi visszajövele után ez ügyben érintkezésbe lépett többek között Fuchs Benjámín váradi főbbival. Ennek az intervenciónak eredménye az alábbi felhívás:

Zsidó Testvérek!

A palesztinai transzylvániai kolónia lakói önfeláldozó, emberfeletti munkát végeznek a talaj megmunkálása és lakhatóvá tétele körül. Sokat nélkülöznek, de leirhatatlan fájdalomt okoz nekik, hogy a lelkiek terén is hiányt szenvednek!

A transzylvániai kolónia lakói jó hithű zsidók, kik itt Erdélyben tradicionális zsidó alapon éltek házasságukat és nevelték gyermekeiket, ott anyagi hiányban — egy zsidó közületnek feltétlenül szükséges három intézményt: mikvét, talmud-tórát és templomot nélkülözni kénytelen!

A legveszebb, amit mi ittlevők tehetünk azok számára, akik arcuk verejtékével egyengetik nekünk az utat Palesztinába való visszatérésünkhöz, hogy felépítsük nekik ezen három szent intézményt.

Minden transzylvániai zsidó hitközség tekintse szent kötelességének e célra saját pénztárából egy megfelelő összeget kiutalni és két tag által gyűjtessen magánosoknál e magasztos célra.

Az ezen cél megvalósítására alakult bizottság az Agudasz Jisroel transzylvániai központ vezetése alatt áll, kinek címére az adományok küldendők. A gyűjtés eredménye hirlapilag lesz nyugtázva.

Isten segítsen a magasztos cél megvalósításához.

Oradea-Mare, Nissan hó 18-án 5685.

Agudas Jisroel
transzylvániai orsz. központja.

— **Uj táblai tanácsülés a Márffy-pörben.** Budapestről jelentik: A budapesti ítélőtábla május 27-én a büntető perrendtartás rendelkezései alapján délelőtt 10 órakor nyilvános tanácsulást fog tartani a halálraítelt Márffy József és társai bombapörében. A felelősségben ugyanis a bizonyítás kiegészítésére vonatkozóan olyan nagyarányú előterjesztések történtek, hogy a bíróság szükségesnek látta, hogy a felelősségi tárgyalás előtt nyilvános tanácsuláson foglalkozzék ezzel a kérdéssel. A tanácsuláson a felek is megjelenhetnek és végighallgathatják az előadó referátumát, de nem szólalhatnak fel. A bíróság ez alkalommal fog dönteni a bizonyítás kiegészítéséről.

Összeomlóban az amerikai alkoholtilalom

Megtöltötték az állami flottának, hogy a csempészhajókat üldözze. A turisták elkerülik az Egyesült-Államokat és Kanadát keresik fel. Két államtitkár alkotmányellenesnek bélyegezte az alkoholtörvényt

(Newyork, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az alkoholtörvény új fejezetéhez érkezett. Coolidge elnök, a legnagyobb meglepetésre, kijelentette tegnap, hogy

az Egyesült-Államok flottája kizárólag nemzetvédelmi célokat szolgálhat és nem használható fel az alkoholcsempészes leközdülésére.

Egyidejűleg Elihu Root, volt államtitkár, beszédet mondott, amelynek lényege az volt, hogy az alkoholtilalom ellenkezik az alkotmánnyal és sérti a személyes szabadságot. Hasonlóképpen nyilatkozott Hoover kereskedelmi államtitkár is, aki beismerte, hogy 1924-ben, amikor az alkoholtilalom már fenállott,

negyvenmillió dollár értékű szeszt csempészték be az Egyesült-Államokba.

A lapok közlése szerint Philadelphian negy-

ven rendőrt bocsátottak el a szolgálatból, mert megvesztegetették magukat a szesz- és a sörfőzdéktől. Már háromszáz rendőr hasonló gyanu miatt vizsgálati fogságban ül.

Az alkoholtilalmi törvény egyébként is összeomlóban van.

Kaliforniában a legutóbbi napokban százezer dollár értékű szeszárut raktak partra. A csempészek az egész vonalon munkában vannak. Az alkoholtilalom következményeképpen

a turisták lemondottak az Egyesült-Államok meglátogatásáról és Kanada felé vették útjukat.

Az amerikai utazási irodák sztatistikája szerint az Egyesült-Államok emiatt negyvenmillió dollár jövedelemről esik el. A kanadai dollár, a turisták odaönlése következtében, rohamosan emelkedik és valószínű, hogy rövid időn belül eléri az amerikai dollár paritását.

A védelem tanúí

dicsérik Zelea Codreanu jellemét

A Zelea Codreanu-pör első napjának részletes lefolyása. Pénteken folytatják a tárgyalást

(Bucuresti-Bukarest, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Távirati jelentésünk alapján már tegnap beszámoltunk röviden a Zelea Codreanu per tárgyalásának első napjáról. Az első tárgyalási nap részletes lefolyását, telefonjelentés alapján itt adjuk:

Turnu-Severinben rengeteg katonai és csendőrorjárat cirkál, a törvényszék épületét megerősített osztagok kerítették körül és csak kellően leigazolt egyéneket engednek be a tárgyalóterembe. A déli órákig így is zsúfolásig megtelt a tárgyalóterem, amelynek padsoraiban a diákcsoportok között ott látni

az antiszemita, fascista mozgalom markáns egyéniségeit, közöttük elsősorban Cuzát, akinek tanuként való megidézését a védelem kívánta.

A bíróság pontban egy órakor nyitja meg a tárgyalást. A szükséges formalitások után nyomban hozzákezdnek a terjedelmes vádirat felolvasásához, amely félöt óráig húzódott el. Corneliu Zelea Codreanu a vádirat felolvasásának ideje alatt feszes vigyázz tartásban áll az esküdtek előtt. Balkarján fekete gyászszalag, amit a Turnu-Severinbe igyekvő, vasuti katasztrófa áldozataivá lett diákok emlékére hord.

A terem balsarkában áll Manciu övezgye, fekete ruhában, a vádirat felolvasásának egész ideje alatt folyton sir.

Félöt órakor a jegyző felolvassa a tanuk listáját. Eszerint a vád negyvenöt, a védelem száznegyvenegy tanut idéztetett be. Constantinescu ügyész kéri a bíróságot, hogy Zelea Codreanút, Manciu övezgyét, Flos rendőrtisztet és a fontosabb tanukat egymás jelenléte nélkül hallgassák ki. A bíróság helyt ad a kérésnek és megkezdi Corneliu-Zelea Codreanu kihallgatását.

Corneliu-Zelea Codreanu az elnök kérdésére elmondja, hogy

nincs szüksége védelemre, mert Manciu meggyilkolása becsületbeli kérdés volt a számára.

Vissza akart fizetni azokért a sértésekért, amelyekkel Manciu őt az emlékezetes jassai tárgyalás idején a tárgyalóteremben illette.

Az elnök megkérdi a vádlottat, beismeri-e, hogy a Bukarestben leleplezett összeesküvésben részt vett és nem-e ezen összeesküvésben határozták el Manciu megölését.

— Nem volt semmiféle összeesküvés sem, — feleli Zelea Codreanu. — Azon a megbeszélésen, amelyre az elnök ur céloz, tényleg elhatároztuk néhány ember megölését, ezek között azonban nem szerepelt Manciu prefektus. En a jassai egyetemen határoztam el, hogy végzek vele.

Ezután Corneliu Georgescu diákot hallgatják ki, aki bünrészességgel van vádolva. Geor-

gescu tagadja bünrészességét. Kijelenti, hogy semmiféle előzetes megbeszélés nem volt Manciu meggyilkolását illetően. Hasonlóképpen vallanak Joan Motza, Tudor Popescu és Radu Mironovici diákok is.

Az első tanu Palaceanu őrnagy, kadetiskolai parancsnok volt, aki Zelea Codreanút még a katonaiskolából ismerte. Az elnök kérdéseire kijelenti, hogy Zelea Codreanu minden szempontból legkiválóbb növendéke volt az iskolában és

képtelennek tartja őt arra, hogy alacsonyrendű bosszúérzésből követte volna el tettét.

Ezután Jon Florescu kapitányt hallgatják ki, aki a háboru alatt Codreanu századparancsnoka volt. Florescu kapitány hosszú beszédben dicsérette Codreanu emberi és katonai érdemeit.

Tache Polichrat védőszóval emelkedik és kéri a bíróságot, hallgassa ki Cuzát, aki a vádlottak professzora volt.

Cuza lelkes szavakkal ecseteli az ifju Zelea Codreanu érdemeit.

— En — mondotta Cuza — többre becsülöm Zelea Codreanút még a fiamnál is. És ha elkövette azt a tettet, amiért itt ma felelnie kell, akkor bizonyos vagyok abban, hogy idealizmusának nemes érzelve volt tettének rugója. En őt mindig tiszta jellemű férfunak ismertem.

Ezután Manciu prefektusról beszél, aki szerinte, összeférhetetlen ember, mindenkivel konfliktusba keveredett, így többek között Zadig tábornokkal is. Jassi város katonai parancsnokával. Elmondja, hogy Manciu állandóan terrorizálta a diákokat és ő a diákok kérésére több ízben interveniált Manciu elhelyeztetéséért, de hiába.

— A büntényért — fejezi be Cuza szavait — nem Zelea Codreanu felelős, hanem a rendőrség, de elsősorban Manciu prefektus.

Cuza vallomása után a tárgyalást berekesztették és annak folytatását péntekre halasztották.

Az első tárgyalási napon a városban a legcsekélyebb rendezés sem történt.

— **Puskaporos csomag Ripka kormánybiztos részére.** Budapestről jelentik: Az egyik villamoskocsi padja alatt valaki Ripka kormánybiztos részére címzett csomagot hagyott. A villamosársaság felküldte a csomagot Ripkának, aki gyanusnak találva a csomagot, visszautasította annak átvételét. A csomagot így a rendőrségre vitték, ahol Loch robbantási szakértő felbontotta a csomagot és puskaport talált benne. A szakértő szerint a csomag felnyitása-akor kisebbfajta robbanást idézhetett volna fel, életveszély nélkül. A nyomozást megindították.

Az Uj Kelet az eszék napila Szerkesztők: Gís Felelős szerkesztő Előfizetési árak 240 lei, fél Az Uj Kelet cikl megjelölés

Régi problé az embert, vag képmására a k

Péntek

5685 Uj 28
1925 május 22

századokkal el relik az idők két olyan nag akiknek jelent erényük és le hogy az egyik másik a maga Catulle Me költő és író 1 deauxban.

Hermann tanár, mathem meg Heidelberg

Mind a ke vonatközös is ketten a zsidó az inkuizició szefard zsidók származás min jelenésén is en a párisi szalon vence, hatalma ber volt, akik ideig nevezete városnak. Hir Párisban, Volt is nagy dolog

Irók és k itélőképessége francia írók nyelit, ragyog Európa minde drámái is me dokat. És azé haloványulni mulva talán t mint egy szü teljes egészéb saival egyete Korával le fog feledés fogja keket forraló fiatalágunk i került a műs oryan lelkese azt meg már zók szövegét marad meg se ből, amely me egy szelleme Páris. Zsidó tősége. Ő mag goztatta zsefa soha se alkot asszimiláció, a tötte bélyegét volt zsidó: al künk se jele szürke emlék

A másik: tatkozott olya Mendés. Bizon zsidó létre kedni, akkor De nagy ma gon... És m tudott lenni. D ben. Mert egy tettet tudott a

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bansági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Régi probléma ez már: vajjon a kor szüli-e az embert, vagy az ember formálja-e, saját képviszára a kort. Az igazságot itt is, mint

Péntek
5685 Ijár 28
1925 május 22

annyi más emberi probléma megoldásában, valahol a középuton kell keresni. Vannak emberek, kiválóak és nagyjelentőségűek, akikre soha el nem halványuló bélyeg nyom a saját koruk és vannak emberek, sokszor talán kevésbé nagy szellemek, akik mégis egy-egy tettükkel, vagy kiérlelt gondolatukkal év-

századokkal előre meghatározott utirányba terelik az idők folyamát. A mai naptár megint két olyan nagy zsidónak emléket eleveníti meg, akiknek jelentősége, egyéniségük, legnagyobb erényük és legnagyobb bűnük abban rejlett, hogy az egyik korának bélyegét hordotta, a másik a maga bélyegét nyomta a saját korára.

Catulle Mendés, nagynevű francia esztéta, költő és író 1841 május 22-én született Bordeauxban.

Hermann Schapira, heidelbergi egyetemi tanár, matematikus 1898 május 22-én halt meg Heidelbergben.

Mind a kettő zsidó volt, sőt még közelebbi vonatkozás is van kettejük között. Mind a ketten a zsidó nép szellemi arisztokráciájának, az inkuizíció elől elmenekült spanyolországi szefárd zsidóknak ivadéka. Ez az arisztokrata származás mindkettőjük lényén és külső megjelenésén is erősen meglátszott. Catulle Mendés a párisi szalonok és irodalmi társaságok kedvence, hatalmas termetű, magas koponyájú ember volt, akinek jellegzetes sasorra hosszú ideig nevezetessége volt a szajnaparti világvárosnak. Híres volt a szellemességéről és ez Párisban, Voltaire hazájában már egymagában is nagy dolog.

Írók és költők rettegették éles elméjét és ítélőképességét. Ő maga is a legkeresettebb francia írók és költők közé tartozott. Regényeit, ragyogóan szellemes elbeszéléseit talán Európa minden kultúrnyelvére lefordították és drámái is meghódították a legnagyobb színpadokat. És azért mégis: neve és emléke el fog halványulni az idők mulásában, és száz év múlva talán más se lesz Catulle Mendés neve, mint egy szürke irodalomtörténeti adat. Mert teljes egészében és minden ragyogó kvalitásaival egyetemben korának gyermeke volt. Korával le fog tűnni ő is, pókháló szövi be, feledés fogja borítani azokat a vért és érzéket forraló szerelmi történeteket, amelyeket fiatalágunk idején olyan mohón olvastunk, lekerült a műsorról a „Tabarin neje”, amelynek olyan lelkesedéssel tapsoltunk a színházban, azt meg már eleven elfelejtettük, hogy a Bajazók szövegét ebből a drámából irták és nem marad meg semmi ebből a ragyogó zsidó elméből, amely még néhány évtizeddel ezelőtt egy-egy szellemességével lázba tudta hozni egész Páris. Zsidó szempontból soha se volt jelentősége. Ő maga ugyan mindig gögösen hangzott a szefárd származását, de zsidó értéket soha se alkotott. Korának gyermeke volt, az asszimiláció, a népi magátóltagadás kora rásütötte bélyegét erre a szép tehetségre és hiába volt zsidó: alig néhány évvel halála után, nekünk se jelent többet mint egy halványuló szürke emlék.

A másik: a Hermann Schapira. Nem mutatkozott olyan kiváló szellemnek mint Catulle Mendés. Bizonyára nagy matematikus volt. Ha zsidó létere egyetemi tanárságig tudott emelkedni, akkor föltétlenül annak kellett lennie. De nagy matematikus olyan sok van a világon... És még is ez az ember halhatatlanná tudott lenni. Legalább is a zsidó nép történetében. Mert egy gondolatot tudott kiérlelni, egy tettet tudott adni magából, amellyel hosszú év-

századokra rásütötte a maga zsenijének bélyegét a zsidó történelemre. Megalkotta a „Zsidó Nemzeti Alapot”. Azt az intézményt, amely lépésről-lépésre vásárolja meg Palesztina talaját, a zsidó állam részére. Ha ez a szürke matematikus nem alkotja meg a Nemzeti Alapot, ha a Nemzeti Alap nem vásárolt volna földeket és nem kolonizált volna már jóval a világháboru előtt Palesztinában, ki tudja, hogy a Balfour-deklaráció és a sanremói békeszerződés valaha is megszületett volna-e? És még ezenfelül is, messzi évszázadok zsidó történetében és fejlődésében előre ki van jelölve Schapira nevének jelentősége. Ha valaha ki fog alakulni az első társadalom, amelyben nem lesznek latifundiumok, amelyben minden föld a közösségé, az államé és az egyén csak bérlelője lehet a földnek: ez is Schapira műve lesz. Mert a Nemzeti Alapnak ez a programja és általános, örök kulturisztóriai jelentősége.

A naptár véletlenül így egymás mellé hozta ennek a két nagy zsidónak emlékét. Az egyiknek szomorú végzete, hogy korának gyermeke volt, a másiknak ragyogó erénye, hogy korának és népének megajándékozója lett.

Tisztujítás a kolozsvári Chevra Kadisanál. A kolozsvári ortodox Chevra Kadisa tisztujító választásait a napokban ejtették meg. Ez alkalommal a következőkre esett a választás: Elnök: Wertheimer Miksa, alelnök: Ernster József, Szertartási előljáró: Dávid Ábrahám, jótékonyági előljáró: Izrael Fülöp, gondnokok: Wohl Samu, Moskovits Vilmos, pénztárnok: Farkas Izsák, ellenőr: Grünfeld Ansel, gazda: Schwartz Ignátz vállalkozó. Tanácsnokok: Rosenzweig Antal, Neumann Mór, Rimoci Jakab, Klein Mózes, Rosenfeld Dávid, Grünwald Izidor. Választmány: Boskovits József, Tischler Mór, Schwartz Jakab, Weinstein Samu, Zélig Samu, Rooz Izsák, Lindig Mór, Löwinger Jakab, Fruchter Jenő, Kohn Mór, Weinstein Mór, Janovitz Géza, id. Friedmann Pinkász, Ernster Hermann, Mátyás Mór, Rosentfeld Armin.

Rendkívüli pártkongresszus dönt a magyar szociáldemokrata mandátumok sorsáról. Budapestről jelentik: Politikai körökben elterjedt hírek szerint a siker kevés reményével kecsegtetnek azok a kísérletek, amelyek odairányulnak, hogy a szociáldemokraták adják föl passzivitásukat bizonyos engedmények ellenében. A párt nagyobbik részének hangulata még ma is olyan, hogy abból inkább a mandátumról való lemondásra, mint a passzivitás föladására lehet következtetni. Ezekkel a kérdésekkel a keddi pártvezetőségi ülés foglalkozik és a valószínűség amellett szól, hogy ez a pártvezetőségi ülés dönt abban a kérdésben, vajjon ne hívjanak-e össze rendkívüli pártkongresszust, amely mint legfelsőbb fórum határozzon a mandátumok sorsáról.

Arab Matuzsálem. Londonból jelentik: A földrajzi társaság ülésén egy felolvasó megemlékezett egy arabról, aki csodálatos módon bibliai kort ért meg a földön. Mekkában született és tizenkét vagy tizenhárom éves korában Palesztinába került. Akkor 1799-et jelzett a kalendárium és Napoleon hadakozott a sziriai partokon. Láta Napoleont. Városának lakói sohasem ismerték másképpen, mint nagyon öreg embert. Jelenleg hatalmas étvágyu „fickó” és most nő ki harmadszor a fogazata. Először hetvenéves korában kötött házasságot. Nemrégén nősült másodsor. A tudóstársaság tartózkodott a véleménynyilvánításáról.

Eljegyzés. Dr. Eliás Mór sibiui ügyvéd eljegyezte Herceg Irént Bistrítáról.

Eliás Sándor sibiui nyakkereskedő eljegyezte Herceg Vilmat Bistrítáról.

A Lőmáan Akkó közleményei. Felkérjük a cluji és környéki jegyzőket, hogy iradánkban bennünket folyó hó 24. és 25-én felkeresni sziveskedjenek.

Védjegybitorlásért vád alá helyeztek egy pozsonyi gyárost. Pozsonyból jelentik: Szombat délelőtt a pozsonyi törvényszék vádtanácsa védjegybitorlás címén vád alá helyezte Winterstein Frigyes dr. gyárost, a pozsonyi Winterstein és Blumgrund olaj- és zsirtermekekgyár tulajdonosát. A híres Schicht-zappangyár tett feljelentést Winterstein ellen, hogy védjegyét a gyár jogosulatlanul elsajátította és használja. A törvényszék Kral ügyész beszéde után vád alá helyezte a vádlottat és elrendelte a főtárgyalást az érdekes ügyben.

Tűz a párisi mintavásáron. Párisból jelentik: A párisi mintavásáron vasárnap éjszaka tűz ütött ki, amely oly rohamosan terjedt, hogy hat kiállítási helyiség leégett. A kár meghaladja a negyedmillió frankot.

Száztiz pár harisnya. Londonból jelentik: Az ir forradalom árnyéka merült fel annak a kártérítési pörnek keretében, amit egy ir arisztokrata hölgy indított az 1922. júliusi forradalmi zavargások miatt. Palotáját akkor elpusztították s most a pör kapcsán egész inventárját a bírák elé terjesztette. A felsorolt tárgyak között szerepel nyolcvanhárom pár harisnya, melyet három fontra becsülnek páronként: tizennégy estélyi ruha, tizenkét köpeny, páronként négy font értékű cipők. Férje inventárjában pedig két lombfűrészjárték, egy szekrény, köztük tizenkétezer darabból, moly-gyűjtemény, amit ötszáz fontra becsültek. Arra a kérdésre, hogy nyolcvanhárom pár harisnya normális mennyiség-e egy uriaszony garderojában, az arisztokrata hölgy kijelentette, hogy egészen természetesen szüksége van ennyire. Jelenleg száztiz pár harisnyája van. A Lady-nek nyolcezer négyszázhuszonkét font kártérítést ítélték meg, férjének pedig ötszázkilencvennyolc fontot — beleszámítva az értékes moly-gyűjteményt. Igazán nem érdemes már férfinak lenni.

Meg akarták zsarolni Pola Negrit. Amerikai lapok jelentése szerint feltűnést keltő botrány foglalkoztatja a Los Angeles mellett fekvő Holly Wood filmváros közönségét. Brustine Valse 24 éves filmszínésznő, ki a megszólalásig hasonlít Pola Negrihez, a világhírű filmdivához, valamást tett a rendőrhatalóságnál, hogy egy filmvállalat szerződést kötött vele, hogy erkölcstelen és obszcén pozíciókban engedje magát lefényképeztetni, hogy ezeket a filmeket Pola Negri nevével hozzassák forgalomba. A tulajdonképeni célja ennek a manővernek az volt, hogy ezeknek a kompromitáló képeknek segítségével nagyszabású zsaroló hadjáratot indítsanak a rendkívül gazdag Pola Negri ellen. A rendőrség Los-Angelesben letartóztatott négy embert, akik a híres filmszínésznő ellen tervezett zsaroló hadjáratban résztvettek.

Megtalálták Mózes kőtábláit. Szenzációs felfedezésről ad hírt egy, a Sinai-félszigeten feladott távirat, Lord Kebley, aki hosszabb idő óta ásatásokat folytat a Sinai hegy környékén, megtalálta Mózes elveszettnek hitt kőtábláit. Az archeológiai felfedezésnek óriási jelentőséget tulajdonítanak, mert az ismert tizparancsolaton kívül egy tizenegyediket is tartalmaznak, amely így szól: Egy liter finom szeszhez végy egy üveg „Bijau”-kivonatot, adj hozzá két deci forralt vizet és a legcsodálatosabb Fougère, Lórgan, Quelques, Fleur, Chylore, ibolya- és orgona-illatu kölnit kapsz, melyből egy liter alig kerül 90 lejbe. A „Bijou”-kivonat kizárólag a Rózsa Royal-drogériában kapható, Főter 26.

Máriavölgy-fürdő (Szatmár.) Subalpin klíma, pormentes levegő. Javallat: légzőszervi megbetegedéseknél (csucshurut), vérszegénységénél. Természetes, szénsavas alkaliás forrásaí Korányi tud. szerint **gyomor, bél, epebántalmaknál** Karlsbaddal egyenértékűek. Kitűnő diatikus **„רַטְוָה כֶּשֶׂר”** konyha. Teljes napi panzió kb. 200 lej. Felvilágosítást ad: Dr. Kohn-patika Cluj, Piata Unirii és a fürdőigazgatóság.

A nyár legkomolyabb és legsúlyosabb gondjától szabadít meg az a találmány, amelynek híret Nagyváradról jelentik. Egy ottani gyógyszerésznek sikerült olyan lábizzadás elleni szert összeállítania, amely hatásában egyedülálló. Amig ugyanis az eddigi hasonló szerek, ha meg is szüntették a lábizzadást, kiszáritották, kicserepesítették a lábat, ami sokkal kellemetlenebb volt, mint maga a lábizzadás, a most feltalált szer teljesen kiküszöböli ezt, a lábat puhán tartja s már egy-kétszeri használat után teljesen begyógyítja. A bukaresti klinikákon és kórházakban végzett kísérletek a legfényesebb eredménnyel jártak, úgy, hogy a legfelsőbb egészségügyi tanács is engedélyezte forgalombahozatalát. Mint értesülünk, a lábizzadás elleni kenőcs PODOL néven kerül forgalomba.

Ne féljen! Hyperol-lal készítse szájvizét, megvédi fertőző betegségektől, torokfájástól. Kapható minden gyógyszerárban és drogueráriában.

Dr. GOLDBERGER EDE
szakorvos, bőrgyógyászati rendelőjét
Cluj, Str. Saguna (Bartha Mikló s-u.)
5. sz. alá helyezte át.

KÖZGAZDASÁG

Rohamos áremelkedés a nemzetközi jutapiacra

Január óta 75 százalékkal emelkedtek a nyers jutaárak

(Cluj-Kolozsvár, május 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetközi jutapiac olyan rohamosan emelkedő tendenciát mutat, amivel csak a lezajlott chikagói buzahossz hasonlítható össze. A külföldi nagy jutapiacokról beérő jelentések szerint a nyers jutaárak egy hónap leforgása alatt tonnáknál is többet emelkedtek és az áremelkedés a január 1-i árakhoz viszonyítva mintegy 75 százalékosot tesz ki. Ez a rendkívüli hossz egyrészt természetes magyarázatát lel az elmúlt esztendő mennyiségileg csekély jutatermésében, másrészt abban az élénk érdeklődésben, mely egyes külföldi piacokon a jutaárak irányában bizonyos ma is tart és ha pillanatnyilag mutatkozik is a külföldi piacokon a hirtelen előhívott magas árakkal szemben bizonyos tartózkodás, ez egyelőre csak átmeneti jellegűnek tekinthető.

A külföldi piacok intenzívítását erősen befolyásolja még a nyers jutában folytatódó spekulatív vásárlások tömeges fellépése is, aminek megszűnése csak akkor és az esetre várható, ha

TÓZSDE

A mai hivatalos ünnep miatt szünetelt a devizaforgalom.

Egységes személy- és teherdíjszabás az utóállamokban. Bukarestből jelentik: Hirt adtunk már arról, hogy Románia, Bulgária, Törökország, Jugoszlávia és Németország között vasuti tárgyalások indultak egységes áru- és személyszállítási tarifa életbeléptetése iránt. A tárgyalások eredménnyel zárultak és az érdekelt államok képviselőiből alakított szűkebb bizottság tegnap megállapította az egyezményben résztvevő államok közötti személy- és áruszállítás egységes tarifáját. A megállapodás szerint a kalkuláció alapját a dollár mindenkor árfolyama fogja irányítani.

Utazási kedvezmény a bukaresti mintavásárra. Május 17-én nyílt meg a bukaresti nemzetközi árumintavásár. A közlekedési minisztérium intézkedése értelmében a CFR vezérigazgatósága ötven százalékos tarifaközvetítést engedélyezett a mintavásár látogatóinak. Mint azt már közöltük, a kedvezményt aként élvezhetik a mintavásár látogatói, hogy az indulási helyen teljes jegyet váltanak, amelyet Bukarestbe érkezésükkor a mintavásár rendezőségével láttamoztatnak, mely bizonylat alapján a visszautazáskor díjtalanul vehetik igénybe az államvasutakat.

Hogyan kommercializálják a halászerületeket. A legfőbb gazdasági véleményezőtanács tegnap ülést tartott, amelyen megállapította a halászerületek kommercializálásának módjait. A halászati területek kommercializálását úgy fogják keresztülvinni, hogy egy részvénytársaságot alakítanak kétszázmillió lej alaptőkével, amelyben a „Duna Delta” és a „Frigu” konzorciumokon kívül az Országos Gazdasági Egyesület vesz részt. Az új részvénytársaságban részt fognak juttatni a kisebb halászati érdekeltségűeknek is. Az állam a kommercializált halastavak felszerelésének értéke erejéig fog résztvenni az alaptőkében.

Amerika 650 millió dollár évi kamatot kap adósaiktól. Newyorkból jelentik: Hivatalos amerikai forrásból származó kimutatás szerint Amerika, a szövetségeseknek nyújtott háborús kölcsönökön kívül, összesen mintegy 10 milliárd dollár hitelt folyósított a külföldnek. A háború előtt ez a követelés a mostaninak ötödörészét sem érte el. Az amerikai tőkés a jelentés szerint átlagosan 6,5 százalékos alapon évenként 650 millió dollár kamatot huznak a kölcsönök után. Ezekből a beruházásokból 5500 millió dollár esik az amerikai tulajdonban lévő külföldi vállalatokra, különösen a délamerikai bányászati és kőolajművekre. A többit az amerikaiak külföldi államoknak, városoknak és magánvállalkozásoknak folyósították hitelként különösen Európában. Míg a múlt év első negyedében külföldi magánvállalatok mind-

az új jutatermés mennyiségileg kedvezőbb eredménnyel jelenik meg a piacon.

Budapesti jelentések szerint a jutaárak piacán stagnáció állott be, ami az általános gazdasági pangással magyarázható. A zsákpiacra kezd ugyan megélni a kereslet, de az általános gazdasági pangást előidéző okok, így a pénzühiány, az univerzális üzlettelenség és az ezzel járó tartózkodás befolyásolja a forgalom teljes kialakulását. Ennek dacára a magyar jutapiac gyors javulásra és áremelkedésre számítanak, különösen a zsákpiacra, mert a belső zsákészletelekből egyáltalán nincsen fölösleg, úgy, hogy a várható bő termésmérszarmazó keresletet a kínálat nem fogja tudni kielégíteni.

A romániai jutapiac a nemzetközi nagy áremelkedést nem eszkomptálta teljes egészében, aminek az a magyarázata, hogy az ideai szükséglet fedezésére a már régebben beszerzett készletek az eddigi kereslethez viszonyítva elegendőnek bizonyulnak. Új készletek beszerzése pedig csupán kismértékben történtek.

össze 25 millió dollárt tudtak kölcsönképen szerezni Amerikában, ez az összeg az ideai év első negyedében 95 millió dollárra emelkedett és ebből kerekén 60 millió dollár jutott Németországnak. A hitelnyújtás márciusban öltött nagyobb méretet, mert míg az év első két hónapjában az idén kisebb összeget folyósítottak mint a múlt évben, március havában közel tizszerezére emelkedett a kölcsönadott összeg.

Októberben lesz a mezőgazdasági kamarák választása. A mezőgazdasági kamarák felállításával kapcsolatosan a vármegyéi illetékes hatóságai megkezdték a választói névjegyzékek összeállítását. Mindazok, akik a választói névjegyzékben szerepelnek, 100-tól 500 lejig terjedő pénzbírság terhe mellett kötelesek választójogaikat gyakorolni. Választhatók a választói jogosultsággal bírók közül azok, akik harmincadik életévüket betöltötték. A kamarák vezetőségét öt évre választják, a kinevezettek pedig addig maradnak a vezetőségben, míg közhivatalt viselnek. Nem minden megyének lesz mezőgazdasági kamarája, több megye is alakíthat egy kamarát. Ebben az esetben minden megyében csak tíz választott tagja lesz a kamarának. A vezetőség megválasztása a megyeszékhely járásbíróján történik az erre vonatkozó rendelet szerint legkésőbb október közepéig.

Miről tárgyalnak a kereskedelmi és iparkamarák nemzetközi kongresszusán. Brüsszélből jelentik: Közöltük már, hogy a kereskedelmi és iparkamarák nemzetközi kongresszusa, amelyen Románia is képviselteti magát, az idén Brüsszélben lesz megtartva június 21-én. A kongresszus tárgysorozatában a következő pontok szerepelnek: A kettős adóztatás kérdése, az egységes csekk törvény, az ipartulajdon védelme, a vámkezelés egyszerűsítése és különböző közlekedési kérdések.

Mégis csak legjobb a készletküli

„RASOL IDEAL”

borotváló por
amely az ország legrégibb gyártmány, mely most újonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Óvakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” felirású valódi.

Reszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Naftalin

Önnyű pikkelyes, nagyobb mennyiségben is kapható

LÉB Fivéreknel,

Cluj. — Telefon 471.

Figyelem!
Nem reklám!

Értesítjük a t. közönséget, hogy a „Corso” divatárú üzlet megvettük a raktáron lévő selymeket, zefíreket, grenadinokat, szövötteket és mosó árakat gyári áron alul eladjuk — mert továbbra csak a **kötött-szövött rövidárut**

vezetjük. Tegyen próbavásárlást.

Eduard Sándor & Co
Cluj, Piața Unirei No 17.

Harisnyák, csipkék feltűnő **olcsó** ában.

Ha városi kivétel a-, vas- vagy rész-

butort, zongorát

csak venni, az Marosvásárhelyre és tekintse rajnája az utat **SZÉKELY ÉS RÉTI**

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermelt, asztalosok furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

MA

érkeztek a nyári szezon utolsó ujdonságai.

MA

lehet vásárolni ritka szépségeket még.

MA

látogassa meg a kolozsvári vevőközönség az

AU PRINTEMPS

nagyáruházat Unió-u. 11

Lloyd 3247

Nemzetközi hó 28—31-én első nemzetközi bajnokságáért. A pályán tartják férfi egyes, női vegyes páros. N lej, páronként június 24. A ne Serfioriti címre

Száz schilltrák válogatott logatott ellen játszva 3000 lej, félórás „munka”. **Az uruguayi Vienna ellen.** lius 11-ére lekprágai vereség dök Bécsnek be

A temesvári verseny. Temrendezte meg a amely — dacára senyre alkalmatlenszre méltó eredményre, a helyből az alsóok magaménye kettő. 1. 60 méter (alsó) Magasugrás (felső) 1.54, 3. Tofler 9.98, 2. Pálfi 8 (felső) 1. Wacht Wiener 10.54, 2. Ebreufeld 4.2 (felső) 1. Brück helyből (felső) 1.3, Bleier 1.15 1.40, 2. König Távugrás (felső) 3. Wächter hely Kohn M. 2.61, 1. Revész 6.8 6.10, 200 mé 3. Bleier.

Ausztria — lejátszandó osztrák csapaton állítja Kolenaty, Kada, Vanik, Capek, nem állították be

SZINH

Magyar
Pénteken 8-kor (szám 215)
Pénteken 11-kor nyai (Soro Szombaton 6-kor nyai (Soro Szombaton három ret, Suga Ilonka és 1 árkak, P Vasárnap d. u. 8 kelt helyén Vasárnap 6-kor: (Esti helyén Vasárnap három csonyi liv bérletszűné Hétfő: Csibi (Nap

MO
Select-mozg és 23. Zigoto és Fekete Kéz, 7 felvonás **Uránia-moz** és 23. A hindban, Szenzációs országában. Fős **Apollo-moz** és 23. A pénzfilm 6 felvonás noka: Hans Br

Ardesse

SPORT

Nemzetközi tenniszverseny Galacon. E hó 28-31-én rendezik meg Galacon az idei első nemzetközi tenniszversenyt. Galac város bajnokságáért. A versenyt a Galaci Tennisclub pályáin tartják meg a következő számokkal: férfi egyes, női egyes, férfi páros, női páros, vegyes páros. Nevezési díj személyenként 100 lej, páronként 150 lej. Nevezési határidő május 24. A nevezések L. Mendl, Galac, str. Serfötti címre küldendők.

Száz schilling jutalmat kaptak az osztrák válogatott játékosok, akik a magyar válogatott ellen játszottak. 100 schilling átszámítva 3000 lej, ami elég szép dotáció a másfélórás „munkáért”.

Az uruguayiak július 11-én játszanak a Vienna ellen. Bécsből jelentik: A Vienna július 11-ére lekötötte az uruguayiakat, akik a prágai vereség után jóval olcsóbb áron hajlandók Bécsnek bemutatni futballművészetüket.

A temesvári zsidó lyceum házi atlétikai versenye. Temesvárról jelentik: Az elmúlt héten rendezte meg a zsidó lyceum házi bajnokságát, amely — dacára a pálya abszolút atlétikai versenyre alkalmatlan voltának — néhány igen figyelemre méltó eredményt hozott. Különösen a hármassugrás, a helyből távugrás, a helyből magasugrás és az alsósok magasugró, távugrás és sulydobó eredménye kitérő. Részletes eredmények a következők: 60 méter (alsó) 1. Miskovitz, 2. Kármán, 3. Ascher. Magasugrás (felső) 1. Kohn K. 1.54, 2. Fischer 1.54, 3. Tofler 1.45. Sulydobás (felső) 1. Wiener 9.98, 2. Pálfi 8.27, 3. Kohn I. 7.96. Hármassugrás (felső) 1. Wächter 10.70, 2. Toffler 10.60, 3. Wiener 10.54. Távugrás (alsó) 1. Moskovitz 4.58, 2. Ehrenfeld 4.26, 3. Révész 4.04. 100 méter (felső) 1. Brück, 2. Bleier, 3. Braun. Magasugrás helyből (felső) 1. Kohn K. 1.25, 2. Wächter 1.20, 3. Bleier 1.15. Magasugrás (alsó) 1. Moskovitz 1.40, 2. Königstein 1.35, 3. Friedländer 1.35. Távugrás (felső) 1. Kohn M. 5.57, 2. Kohn 5.55, 3. Wächter helyből távugrás 1. Toffler 2.88, 2. Kohn M. 2.61, 3. Kohn K. 2.59. Sulydobás (alsó) 1. Révész 6.88, 2. Kármán 6.52, 3. Moskovitz 6.10. 200 méter (felső) 1. Rosenthal, 2. Braun, 3. Bleier.

Ausztria—Csehszlovákia. A május 24-én lejátszandó osztrák-csehszlovák válogatott mérkőzésre a csehszlovák futballszövetség a következő csapatot állítja ki: Stáplik — Hojer, Seiffert — Kolonaty, Kadá, Mahrer — Wimmer, Sedlacsek, Vanik, Capek, Jellinek. Az osztrák csapatot még nem állították össze.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház-heti műsora

Pénteken 8-kor Csibi (Napi bérlet 123 sz. A, sorozatszám 215)
 Pénteken 11-kor: Körösladányi telepítikus mutatványai (Sorozat 216)
 Szombaton 6-kor: Körösladányi telepítikus mutatványai (Sorozat 217, esti helyárrakkal)
 Szombaton háromnegyed 9-kor: Hegyek alján (Operett, Sugár Págyas vendégszínházával, Lévy Ilonka és Bethlen Éva felléptével. Rendes helyárrakkal, premierbérlet 60 sz., sorozat 218)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Elssler Fanni (Operett, mérések helyárrakkal, sorozat 219)
 Vasárnap 6-kor: Körösladányi telepítikus mutatványai (Esti helyárrakkal, sorozat 220)
 Vasárnap háromnegyed 9-kor: Nótás kapitány (Karácsónyi Ilivé, Neményivel, Tompival, Ihszszal, bérletszűnet, sorozat 221)
 Hétfő: Csibi (Napi bérlet 124 sz. B, sorozat 222)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Péntek és szombat, május 22 és 23. *Zigoto a fodrásznál, Groom, Felügyelő és Fekete Kéz bandája.* Négy amerikai filmbohózat, 7 felvonásban. Főszerepben csak Zigoto.

Uránia-mozgó. Péntek és szombat, május 22 és 23. *A hindu talizmánja.* I. és II. rész, 9 felvonásban. Szenczi kalandorral. Indiában, a fakírok országában. Főszerepben Éva Évi.

Apolló-mozgó. Péntek és szombat, május 22 és 23. *A pénz nem minden.* Nagy bürokrati sportfilm 6 felvonásban. Főszerepben németország bajnoka: Hans Breitenstatter.

Érdeklődj az Új Keletben!

Kilakoltatásom miatt STERNBERG
 összes perzsaszőnyeget, egész új zongorámat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Singl stb.
 Részletre is. leszállított árban árusítom. Részletre is. Oradea-Mare, Bol. R. Ferd. 14.

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek. mügyapjagyár, apretura, festőde.

Közüti és szövőtárugyár
 Körülbálí 150 m unkást foglalkoztat. Saját konfekelő és juhonyasztás.

Tavaszi ajándékok érkeztek

Neumann M.

férfi- és fiu ruhaárúháza
 Cluj, Piata Unirii No 14.

Kereskedők figyelmébe!

Tartós munkás- és gépész-ruhák, valamint női és férfi fehérneműket, saját gyártmányomat, jutányos áron ajánl
Hoffmann Ferencz
 TOPLIȚA-ROMANA

Kísérleljen meg egy próba minta-csomagot!

A legegészségesebb

gyermekruhák

Dr. Blumenfeldné és Glancz Szidi
 gyermekruha szalonjában készülnek.
 Cluj, Strada Regina Maria 42., I. em.

A szalon legszebb díszesége

Kissling-csillár!

Roman csillár- és bronzárugyár, Timișoara.

A nyári divat

legszebb anyagjai

megérkeztek!

Schottis crepe de chinek marocainek
 nyersselymek etaminok
 epongeok

Eredeti schweizi himzett grenadinok.

Fehér

köppenselymek és szövetek nagy választékban.

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12. Telefon 961.

A kolozsvári monostori sörgyár
Gzell
URSUS
 világos
HERCULES
 dupla maláta
 Rador 2385
 Fióküzlet: Ghillányi-ut 5-7.

A nagy hőség, erős napsütés káros behatással vannak a nők gyönged, hamvas arcborere. **Kaiser Borax**-szal való gyakori lemosások megóvják a bőrt ezen behatásoktól.

Ezért vegyen ön is még ma eredeti

Kaiser Borax-ot a piros skatulyában.

● APRÓHIRDETÉSEK ●

Egyzeri költséni egy szó 3-., vastagabb betűve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetéseik díja előre fizetendő.**

Ha jól akar nősülni vagy férjhez menni, forduljon hozzánk. „IDEAL” házasságközvetítő iroda, Alba-Julia, Str. Simion Barnuțiu No 20. 1864

Schadchen

vagy más érdeklődők kérem közöljék címüket, egy minden tekintetben — úgy zsidóba, mint világiakban — művelt, városban saját üzlettel bíró, intelligens, jóméglelenségű fiatal ember részére. „Schadchen” jellegre kiadóhivatalba

Cur Salómban nagy hajózálogat alapításának gondolatával foglalkozom, mely Palesztina be- és kivitelű áruforgalmát látná el. Felkérem azon jegyzőtársaimat, kiknek a gondolat szimpatikus, hogy egy esz becsere nyelvével végezzék a kiadó utján velem címeiket közölni sziveskedjenek.

Barzel

Fierarie Vasúzet

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13

Telefon 1049

Tennis pályát keresünk bérbe délutánra. Cim: Kollár Miksáné, Széchenyi-tér 40. 9085

K akar Cur Salómban létesítendő a város vasútjához (Haiti-Akkó között) társaság, az előzője címét a kiadóba.

Eladó háztelék. Vétel esetén beköltözhető. Cim a kiadóban.

Fürdői szagatószagok figyelmébe! Futószonyegyekények, prima szegedi készítmény, minden méretben, valamint gyékény-papucok azonnali szállítással nagyban ár mellett kapható Fuchs Viktor és Tarsa cégnél, Oradea-Mare. Telefonszám 986. 9095

Cur Salómban cemen-árnyagár létesítéséhez tökéletes társat keresek. Kéves tökével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Széchenyi-tér legiobb helyén levő üzlethez, kedvező feltételek mellett társ keresetlik. Cim a kiadóban.

Gyermeknyaraltatási célra keresünk július és augusztus havi bérletre egészséges fekvésű nagyobb épületet, fürdőre alkalmas folyóvíz közelében és lehetőleg vasúti állomás mellett. Ajánlatokat pontos leírással és feltételekkel a kiadóhivatal továbbítja. 8914

Erdélyi butorgyár képviseletét átvennem Cur Salómban. Címét kiadóba kérek.

Specialis keramikus társat keres üzemének kifejlesztéséhez. Cim a kiadóba 9086

HOTEL MERCUR

ערמ. ארמ. Étterem Bázna tőraon, moderna berendezéssel fürdőm konyha. — Megnyitlik **junius 1-én.**

Keresek utcai, lehetőleg földszinti különbejáratu szobát butorozva vagy anélkül. Cim a kiadóban.

Cur Salómban motorosnák vállalatot óhajtok létesíteni. Felkérem azokat, kik ilyeszerü vállalatba tőkét avarnak befektetni, hogy velem érintkezésbe lépjenek. Cim a kiadóban.

Engros-üzletnek, vagy irodának alkalmas, centrumban fekvő helyiség nagy taktárhelyiséggel, kedvező feltételek mellett kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Figyelem!

ארמ. ארמ. Étterem.

Özv. Grosz Adolfaé, Oradea Mare, Str. Nicolai Jorga 10 (Zöldutca) az udvarban. Lakodalmak és abonensék rendezését vállalja. **Ízletes konyha. Olcsó árak.**

Szönyeg (argument) 5x4 méter nagyságban eladó. Mikos Kelemen-utca 17. I. em 2.

Keresetlik jobb családból való fiu tanulókat. Goldmann fűszerüzlet, Magyar-u. 107. 9096

Lömaan-Akkó irodába perlekt magyar gyors és gépirónó keresteuk azonnali belépésre.

100 leierért ingatlan!

I. 4 szoba konyhás, fürdőszobás két verandás udvarház.

II. Személyzeti lakások: egy két szoba konyhás és egy 4 szoba konyhás (szintén köépületek).

III. 40 drb. jószágra istálló, kocsiszin és disznóol stb.

2 katasztrális hold és 389 -öles százados akácfákkal övezett, bolgárkertészetre alkalmas, prima minőségű területen fekszenek, Cluj fővasútállomása mellett, 10 pernyire a főtértől.

Ingtatlan kisorsolása népjóléti, belügy- és pénzügyminiszteri együttes határozataival engedélyezve.

Huzás napja 1925. augusztus 1.

Elárusító helyek: Banca Marmorosch, Chrisoveloni, Agrara, Albina és mindazon bizományosoknál, ahol az ingatlant ábrázoló plakát ki van függesztve. Főbizományos: **Közhasznú Tkp. Rt. Cluj,** Calea Victoriei (v. Kossuth L) 3., ahol a pénz előzetes beküldése ellenében postai rendelések is eszközölhetők.

teherautó eladó

minden elfogadható áron. Cim a kiadóban.

Rador 2309

Most jelent meg!

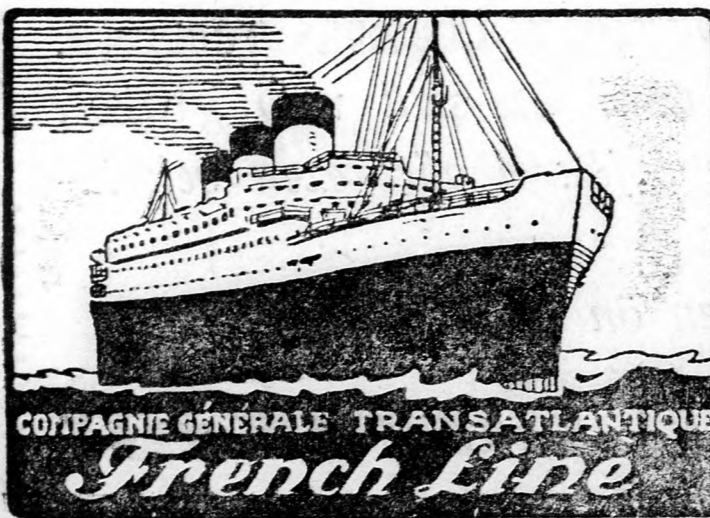
A zsidó Balzac
MENDALE MOICHER SFURIM
humoros zsidó snorerregénye

A sánta Fiske

Az első jiddis regény magyar nyelven.

Ára 80 lej.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkől:

New-York — Canada
Guba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest,
Pasagiul Comedia
Táviratcim: Transatbuc.
Rador 259

Használjunk kizárólag **PLANTOL**

legjobb nővényzsírt, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Julia Maciu 8. Telefon 1-18.

Lebovits Béla

ערמ. ארמ. huscsarnok és szalámigyára Cluj, Str. G. Barițiu 8. - Telefon 354.

(volt Malom-u.) Ajánlja elsőrendű szalámi gyártmányait lego csobb napi árban. Postai megrendeléseket pontosan eszközök. Visszonteladókna nagy árkedvezmény. Friss libaszir bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és ארמ. ארמ. kívánatra ingyen. Üzletem átalakítása miatt árusítás pár napig az udvarban eszközöltetik.

Megnyit! **ארמ. ארמ.** Megnyit!

legmodernebb berendezésű **szalámigyár.**

Postacsomagokban is legjutányosabb árban szállít. Hechsér és árjegyzék kívánatra bárkinek.

Schnabel Hermann, Cluj
Piata M. Viteazul 26.

Nagy pünkösdi vásár Elysée

Arházban, Cluj, Cal. Regele Ferdinand
Wesselényi-utca 22 szám alatt, hol **harisnyaéskeztgyü** újdonságok és mindenféle **masamód cikkek** előnyös beszerzés folyán igen olcsó árban árusítatnak.

Mindenhol csak eredeli CZELL-sört és LUTHER-sört kérjen.

Telefon 516
Mosse 1155 Főraktár

Ciment, Dnkász & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Szerkesztőség kiadó hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 556

kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

1925 május 23 Szomb

Még csak ha

Mi még most is az zsidóságának huszonöt a napokban beszozlalt sékelek összege még a tól — és mégis: hu választ el csak a séke három nap alatt kell bereket, azokat, akik behordani a tallózás huszonötzetret! Nem szám ez és nem is t megjelölt célpont, a tűz maga elé, hogy szítéseket tegyen és a nagy eredménynek lá

Nem, ez a huszon jesitőképeség maximum nem éppen ellenkező becsületérzésének min hogy Erdély százezer ötezer olyan ember nek érzi, hogy dokugel való szolidaritás szervezetei, ifjusági, rissziák és Avivák, tek ebben a három nek az erdélyi zsidó becsületének és éjjelték a még begyűjtés mert ha nem, akl hiábavalónak bizony csak pusztá szó voltolták a fogadkozásojük meg, hogy a vichesterbe a mi hau Erdély zsidósága mé legyen a nagy zsidó a munka érni indu Barissziák és Avivák sületek nem méltók nek zsidó tömegekn megvédeni az erdély világ zsidóságának mostan itt szó!

A sékel tulságos hogy áldozatnak va hessen nevezni. A csinységében nem e szó, a kézzelfogható dokumentuma. És évben, Bécs váro gyűlni a világ zsidó lése, a cionista vilá képviselői be fogna maga országának z

Es be fog szám képviselője és büsz metországi zsidók é a nagy zsidó nemz százunok közül kile mentáltuk ezt a hi nyiték. Es fel fog ság képviselője és fogja bejelenteni: zsidók vagyunk a bizonyíték: százun tuk ezt az akaratu ték. Es akkor aztá röstelkedés némasá delegátus: az erdél ha már kérdezik, nyitani nem tudok fogják-e hinni, va elhiggyék? Holott szó, amit a gazdas Es nem is politika hatalom kényszeré csak tudatos mago érzésének kihango Bizony, hogy szég